

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу Дикого Олега Юрійовича на тему «Методика навчання військово-прикладного семиборства старшокласників у позаурочній діяльності» поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)

Актуальність теми дослідження. Бойові дії на сході України посилили увагу суспільства та держави до стану здоров'я та морфофункціонального розвитку молоді. Результати досліджень учених та статистичних звітів свідчать, що поширеність захворювань серед юнаків впродовж останніх 5 років збільшилась майже на 10 %. Кожна четверта молода людина за станом здоров'я не може бути призвана до лав Збройних сил України, а 70 % призовників не відповідають мінімальному рівню фізичної підготовленості.

Виходячи з цього, виникає потреба, щодо застосування в системі підготовки учнівської молоді до служби в Збройних силах України таких засобів, які здійснювали б комплексний вплив на розвиток фізичних, прикладних і патріотичних якостей. Розв'язання даних проблем – досить актуальне питання, що викликає великий практичний інтерес. З'ясовано, що для успішного формування у військовослужбовців важливих для бойової діяльності якостей і навичок широко застосовуються військово-спортивні багатоборства і, зокрема, військово-прикладне семиборство, яке можна віднести до засобів підготовки учнівської молоді до служби в Збройних силах України. Військово-прикладне семиборство для допризовної молоді вимагає від юнаків уміння виконувати фізичні вправи різної складності на спортивних приладах, долати перешкоди, володіти широким арсеналом рухових навичок, мати необхідні у військовій діяльності і в житті високі морально-бойові і фізичні якості. Семиборство включає підтягування на перекладині, подолання смуги перешкод, біг на 100 та 3000 метрів, плавання на 50 м, метання гранати

на дальність та стрільбу.

Аналіз наукових джерел, практики фізичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах дозволили виявити об'єктивні суперечності реалізації методики навчання військово-прикладного семиборства старшокласників у позаурочній діяльності, які посилюють актуальність теми дисертації, зокрема між запитами суспільства до військово-фізичної підготовленості молоді для служби в Збройних силах України та низьким рівнем фізичної і функціональної підготовленості допризовників.

У науковій літературі описано окремі аспекти підготовки багатоборців. Зверталася увага на науково-методичні основи формування нормативної бази багатоборства, вдосконалення фізичної та спеціальної підготовки багатоборців військово-спортивного комплексу, психофізіологічний контроль у системі багаторічної підготовки багатоборців. Проте питання модельних характеристик у військово-прикладному семиборстві, структури та засобів побудови тренувального процесу лишилися поза увагою науковців.

Дисертаційну роботу виконано згідно з тематичним планом науково-дослідної роботи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки за темою «Соціально-педагогічні та медико-біологічні основи фізичної активності різних груп населення» (номер держреєстрації 0115U002344).

Роль автора полягає в розробці методики навчання військово-прикладного семиборства старшокласників у позаурочній діяльності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертаційна робота має традиційну структуру і складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (208 позицій), чотирьох додатків. Загальний обсяг дисертації становить 232 сторінки.

Структура дисертаційної роботи логічна, продумана. Пункти плану дисертації побудовані таким чином, щоб висвітлити найголовніші та найактуальніші проблеми дослідження.

У першому розділі подано аналіз літературних джерел за темою дослідження. Автор досить ґрунтовно розглядає теоретико-методичні засади військово-прикладного семиборства в системі фізичної культури учнів старшого шкільного віку. Результати аналізу літературних джерел дали можливість автору не лише вивчити і критично розглянути роботи своїх попередників, але й виявити нерозв'язані питання. Цілком справедливо, з нашої точки зору, автор звертає увагу на необхідність застосування в системі підготовки учнівської молоді до служби в Збройних Силах України таких засобів, які здійснювали б комплексний вплив на розвиток фізичних, прикладних і патріотичних якостей. Саме до таких засобів належить військово-прикладне семиборство.

Заслужують на увагу також дослідження фізичного стану, рухової активності та мотивації до фізичної культури старшокласників як передумови реалізації занять військово-прикладним семиборством викладені у другому розділі. Результати тестування свідчать про середній рівень фізичної підготовленості юнаків. Найкраще у юнаків 16 і 17 років розвинені силові якості. Отримані показники у тесті визначення спритності та тесті визначення швидкості відповідають середньому рівню компетентності. Низький рівень компетентності отримали юнаки у тесті визначення гнучкості. Загалом рівень розвитку фізичних якостей старшокласників можна оцінити як середній та низький. Також проведене анкетування відповідно до міжнародного опитувальника (IPAQ) засвідчило, що рівень інтересу старшокласників до фізичної культури не високий. Водночас, серед пріоритетних видів рухової активності юнаки надавали перевагу багатоборствам. Серед яких провідне місце в мотиваційних уподобаннях юнаків займало військово-спортивне багатоборство.

У третьому розділі подається науково-методичне забезпечення навчання старшокласників військово-прикладного семиборства у позаурочній діяльності. Дисертантом розроблено модельні характеристики у військово-прикладному семиборстві, що дозволяють оцінити відповідність розвитку фізичної і

технічної підготовленості у семиборстві, визначити шляхи подальшого вдосконалення, засоби індивідуалізації і корекції тренувального процесу.

Також описано структуру навчання та розроблено поетапно-послідовну методику навчання військово-прикладного семиборства. Було визначено закономірності побудови техніки рухів з кожного з видів семиборства і особливості техніко-тактичної структури їх навчання та вдосконалення відповідно до рівня функціональної та рухової підготовленості організму та особистісної психомотиваційної пріоритетності до виконання фізичних навантажень, які моделюють розвиток певних рухових якостей, а саме швидкісних, швидкісно-силових, силових чи загальної витривалості організму

Для перевірки ефективності розробленої методики навчання військово-прикладного семиборства старшокласників у позаурочній діяльності було проведено педагогічний експеримент, який показав високу ефективність запропонованої методики навчання, що є основою для її широкого впровадження в практику роботи закладів загальної середньої освіти.

Висновки, загалом, відповідають завданням дослідження.

Список використаних джерел відображає фаховий напрямок дослідження.

Таким чином ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації можна вважати достатньою.

Достовірність результатів дослідження та їх новизна. Достовірність дослідження забезпечена достатньою кількістю фактичного матеріалу, отриманого в процесі спостережень і експериментальних досліджень з використанням комплексу інформативних методів, які дозволили отримати об'єктивні дані з питань, що вивчалися. Обробка матеріалів дослідження методом логістичної регресії вказує на обґрунтованість висунутих автором гіпотез, а також загальних висновків дисертації.

Аналіз дисертації свідчить про те, що О. Ю. Дикий володіє методами теоретичного аналізу, систематизації і зіставлення добутих фактів. Дисертант вміло поєднує теоретичний аналіз і узагальнення даних з такими методами дослідження як анкетування, тестування, педагогічний експеримент.

Найважливішими положеннями *наукової новизни* дисертації О. Ю. Дикого, на нашу думку, є те, що йому вдалося розробити модельні характеристики та поетапно-послідовну методику навчання старшокласників військово-прикладного семиборства у позаурочній діяльності, відповідно до функціональних можливостей організму, оптимізації спрямованості фізичних вправ, інтенсивності занять, тривалості і характеру відпочинку, кількості занять протягом тижня. Поетапність визначалася поступовим включенням до навчання різних видів військово-прикладного багатоборства: від підтягування недосконалих якостей до розвитку провідних видів фізичної підготовленості (метання гранати, плавання, біг на 3000 м, підтягування на перекладині у висі). Подальшого розвитку набули відомості про кореляційні взаємозв'язки видів підготовки у військово-прикладному семиборстві.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що теоретичні положення, висновки й рекомендації, розроблені автором, упроваджено в освітній і навчально-тренувальний процес учнів старшого шкільного віку закладів загальної середньої освіти.

Матеріали дисертаційного дослідження можуть бути використані у процесі фізичного виховання учнів старшого шкільного віку; для укладання програм та посібників для школярів та студентів; у процесі викладання навчальних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту; під час проведення курсів підвищення кваліфікації фахівців фізичного виховання.

Результати дослідження О.Ю. Дикого опубліковано у 15 наукових працях, із яких 12 – у наукових фахових виданнях України, 1 – у закордонному періодичному виданні, 2 – у збірниках матеріалів і тез конференцій.

Зміст автореферату відповідає основним положенням дисертації.

Таким чином дисертація О. Ю. Дикого має велике значення для науки і практики теорії та методики фізичної культури, оскільки теоретично обґрунтовує й експериментально перевіряє ефективність методики навчання військово-прикладного семиборства старшокласників у позаурочній діяльності.

Даючи в цілому позитивну оцінку дисертаційній роботі, потрібно вказати на окремі *недоліки та сумнівні положення*, які вимагають додаткового пояснення:

1. Окремі питання, які досліджувалися автором дещо виходять за межі теми дисертації. Наприклад, на сторінках 85-87 описано рівень рухової активності старшокласників. Проте в матеріалах третього розділу вони не достатньо враховані.

2. Додаткового пояснення вимагають окремі положення організації експерименту. Зокрема, заняття в експериментальній групі проводилися для перевірки ефективності розробленої методики навчання військово-прикладного семиборства. Чи було організовано для співставлення експериментальну групу за іншою методикою, або контрольну групу. Якщо так, то яким чином вдалося залучити учнів до додаткових занять фізичними вправами за традиційною програмою.

3. У першому пункті наукової новизни констатується, що «уперше розроблено поетапно-послідовну методику навчання старшокласників військово-прикладного семиборства у позаурочній діяльності. Поетапність визначалася поступовим включенням до навчання різних видів військово-прикладного багатоборства: від підтягування недосконалих якостей до розвитку провідних видів фізичної підготовленості (метання гранати, плавання, біг на 3000 м, підтягування на перекладині у висі)». Водночас, з нашої точки зору, не достатньо повно описано методику навчання в кожному окремому виді семиборства.

4. У дисертації проаналізовано відносно малу кількість наукових праць за темою дисертації зарубіжних вчених.

5. У дисертації та авторефераті трапляються неточності в термінології, технічні недоліки і помилки.

Виявлені зауваження суттєво не знижують загальної позитивної оцінки роботи. Вважаємо, що дисертаційне дослідження Дикого Олега Юрійовича є самостійною завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані

теоретичні та експериментальні результати, що в сукупності вирішують наукову задачу розроблення методики навчання військово-прикладного семиборства старшокласників у позаурочній діяльності.

Загальний висновок. Враховуючи актуальність теми дослідження, наукову новизну, практичне значення, можна констатувати, що дисертаційна робота «Методика навчання військово-прикладного семиборства старшокласників у позаурочній діяльності», є самостійним і завершеним дослідженням, яке відповідає встановленим вимогам, а її автор – Дикий Олег Юрійович заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, професор,
ректор Львівського державного
університету фізичної культури
ПРИСТУПА Є. Н.